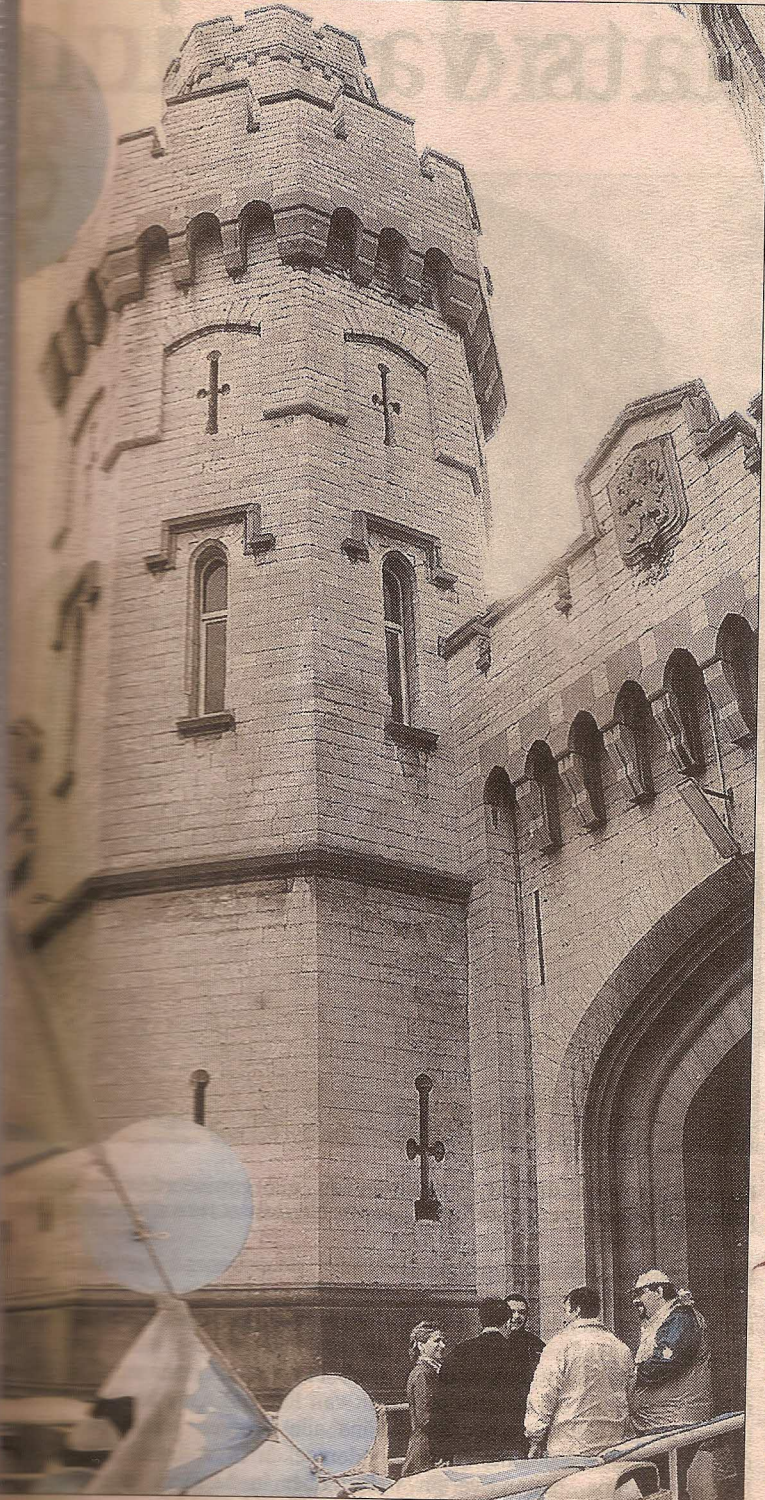

EN KWIJNEN WEG ACHTER TRALIES

le Middeleeuwen”

GEVANGENISSEN OVERBEVOLKT

geestelijk — ziek, dus moeten ze verzorgd worden.”

De patiënten verblijven in instellingen met een verschillende graad van beveiliging naargelang het risico dat ze inhouden voor zichzelf en hun omgeving. „Deze instellingen vallen onder Volksgezondheid, niet Justitie, zoals in België”, zegt Heimans.

De minister van Justitie, Marc Verwilghen, werkt op dit ogenblik aan een wetsontwerp over de internering. Het Angelsaksisch voorbeeld wordt niet gevolgd. Geïnterneerden die een laag of een matig veiligheidsrisico zijn, worden wel in gewone psychiatrische ziekenhuizen opgevangen.

Er zijn onlangs zulke bedden gecreëerd in Zelzate, Rekem en Bierbeek, in samenwerking met de Vlaamse minister van Welzijn Mieke Vogels. De kosten voor het personeel voor deze bedden is — voorlopig — voor Justitie, de infrastructuur voor Welzijn. Maar er zullen veel meer bedden, middelen en personeel nodig zijn, een heikel punt waar het kabinet Verwilghen zich momenteel over buigt.

Nog voor de zomer mag Vogels ook een advies verwachten van een werkgroep, die alternatieven bestudeert, specifiek voor de be-

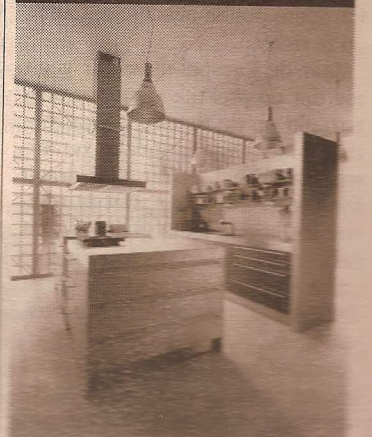
handeling van de groep van mentaal gehandicapten. „Maar ik krijg soms de indruk dat er niet veel haast bij is”, zucht Heimans. „Geïnterneerden zitten in de vergeetput.”

(*) Bart is een fictieve naam.

■ www.obra.be

■ **Bladzijde 1: Geïnterneerden maken overbevolking erger.**

bulthaupt
De architectuur
van de keuken

...in Sint-Gillis, doken gisteren stakersposten op om de 24-uren-stationaire gevangenen moesten speciale regelingen treffen. Zo verschenen advocaten, omdat de gedetineerden niet vervoerd werden. ...gevangenis in plaats van andersom. © reuters

GEHANDICAPTE GEÏNTERNEERDEN

„Het lijken wel d

GENT — Bijna een gedetineerde op de tien in de overbevolkte gevangenissen is geïnterneerd. Velen horen niet thuis achter tralies. Toch moeten ze er maanden, soms jaren slijten, omdat er niet genoeg aangepaste opvang is. Schrijnend is het lot van 150 tot 200 Vlaamse geïnterneerden met een verstandelijke handicap. Niemand wil ze en ze kwijnen weg in hun cel.

Van onze redactrice
Isa Van Dorsselaer

DRIE jaar zit Bart (*) in de Gentse gevangenis de Nieuwe Wandeling, voor verkrachting met geweld van een leerling van een school in buitengewoon onderwijs. Spijt of schuld voelt hij niet. Beseffen waarom hij achter de tralies zit doet hij niet. Want Bart heeft de verstandelijke leeftijd van een kind van vijf.

De cel is verre van ideaal. Maar hoe hard ze ook zoekt, de commissie ter bescherming van de maatschappij, die beslist over geïnterneerden, vindt geen alternatieve behandeling. Dus blijft hij in de Nieuwe Wandeling, al bijna drie jaar lang, zonder aangepaste begeleiding.

Bart is geen alleenstaand geval. In Vlaamse gevangenissen zitten volgens Welzijn 150 geïnterneerden met een mentale handicap. Een geïnterneerde is iemand die ontoerekeningsvatbaar is verklaard voor een misdrijf. „Er is een volstrekt gebrek aan menswaardige therapeutische opvang. Het lijken wel de Middeleeuwen”, zucht Henri Heimans, voorzitter van de Gentse commissie ter bescherming van de maatschappij.

In de Nieuwe Wandeling is een op de vier van de gedetineerden geïnterneerd. In enkele jaren is hun aantal verdubbeld. In hun aparte vleugel is er maar plaats voor 17 van de 100 geïnterneerden. Er zitten in de Gentse gevangenis 26 mensen met een verstandelijke handicap.

„Buiten de gevangenis doet men alle moeite om mensen met een handicap te ondersteunen, zodat ze gelijke tred houden met de

samenleving. Binnen de muren lijkt dat van geen tel”, zegt Martin Van den Hende, directeur van het dagcentrum voor gehandicapten *Obra*.

„Terwijl ze binnen zitten, verandert alles buiten, maar niemand bereidt hen voor. Hun weinige sociale vaardigheden verliezen ze. Ze kunnen niet werken in de gevangenis, omdat de jobs te ingewikkeld zijn en het ritme te hoog is. Er is geen aangepaste behandeling. En de cipers doen hun best, maar ze zijn niet opgeleid om met hen om te gaan.” Door de overbevolking hebben cipers bovendien niet veel tijd om zich speciaal met deze groep bezig te houden.

„WE PROBEREN HUN ACHTERUITGANG TE STOPPEN, MAAR HET ZIJN LAPMIDDELEN”

De gehandicapten vereenzamen en gaan zienderogen achteruit. Vooral omdat ze lang in de cel zitten. Instellingen voor sociaal verweer zitten vol of zijn voor „zware gevallen”. Instellingen voor gehandicapten willen hen niet in huis, uit schrik dat ze onhandelbaar zijn of de leefgroep verstoren. Bovendien hebben ze al ellenlange wachtlijsten. „Ze kunnen niet verplicht worden en ik kan het ze niet kwalijk nemen. Ze zijn er niet op voorzien: niet qua personeel, niet qua expertise”, zegt Van den Hende.

Want het zijn geen doetjes: agressie, verkrachting — vaak van minderjarigen — diefstal, brand-

stichting. Instellingen die proberen, kunnen „lastige klanten” terug naar de gevangenis sturen. Veel dossiers zijn een opsomming van komen en gaan.

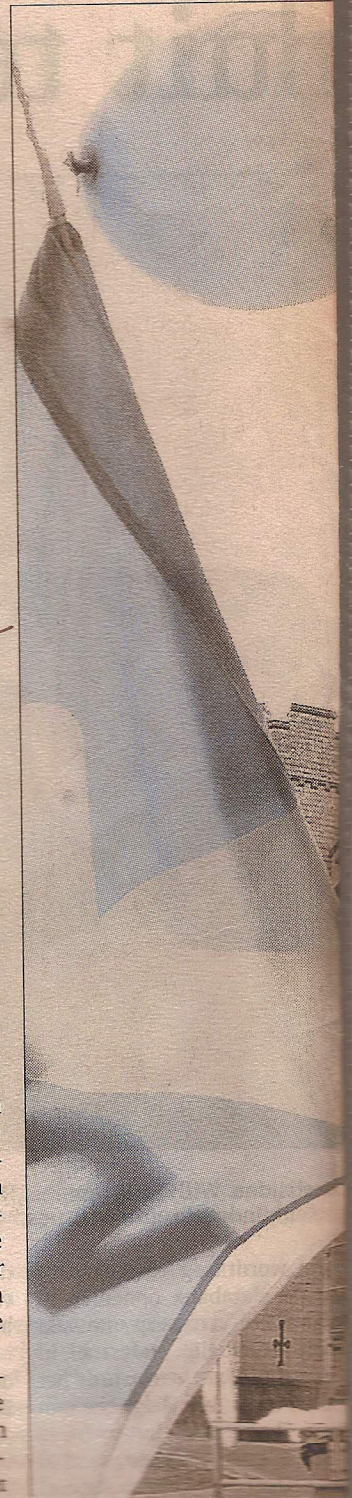
Bovenop de mentale handicap hebben velen psychische stoornissen. Maar ook psychiatrische ziekenhuizen weigeren ze op te nemen of sturen ze terug. „De bedoeling van behandeling is vooruitgang. Iemand met een IQ van 57 is vaak niet vatbaar voor die begeleiding”, zegt Heimans.

Vrijlating is geen optie. Dus blijven ze zitten. Om deze geïnterneerden niet helemaal te laten wegkwijnen werkt Gent sinds oktober 2001 samen met *Obra*. Drie namiddagen per week organiseert het dagcentrum therapeutische activiteiten, waar gedetineerden met een handicap zich creatief uitleyen, of sportief afreageren. „Via deze ateliers werken we aan hun sociale vaardigheden en leren we hen zelfstandig zijn en verantwoordelijkheid nemen. Bijvoorbeeld door samen met hen te koken, of hen te leren hoe ze zichzelf kunnen proper houden.”

Luc Stas, directeur van de Gentse gevangenis, was dolblij toen *Obra* hem de ateliers voorstelde. „Maar het zijn lapmiddelen. Er is voor alle geïnterneerden een fundamentele oplossing nodig. Het kan niet de bedoeling zijn dat men rekent op de gevangenissen om deze mensen bezig te houden.”

Obra doet zelf voorstellen. Van den Hende pleit voor een aparte vleugel of instelling voor gehandicapten, waar ook orthopedagogen thuis zijn. Hij wil ook een tussenhuis, na de gevangenis en voor de vrijlating. „Een soort stage waar ze twee jaar lang moeten bewijzen dat ze kunnen functioneren in de samenleving.”

Ook Henri Heimans van de commissie ter bescherming van de maatschappij pikte, dankzij zijn reizen met een beurs van de Koning Boudewijnstichting naar het Verenigd Koninkrijk en Canada, ideeën op. Het grootste verschil is dat geïnterneerden daar geen gevangenen zijn maar patiënten. Het is de logica zelf. „Ze zijn —

Voor enkele gevangenissen, zo lang kracht bij te zetten. Verschuurde de rechtbank van Antwerpen in Tongeren trok de raadkamer